

Planlama Hiyerarşisinde Koruma Amaçlı İmar Planlarının Konumlanması: Germir-Kayseri Örneği

Salih Kaan TAŞMEKTEPLİGİL ^{1*}, Erkan POLAT ²

ORCID 1: 0000-0002-9107-1642

ORCID 2: 0000-0001-8103-8753

¹Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı, 32260, Isparta, Türkiye.

²Süleyman Demirel Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, 32260, Isparta, Türkiye.

* e-mail: salihkaantasmektepligil@gmail.com

Öz

Planlama dizgesinde koruma amaçlı imar planları (KAİP) üst ölçekli planlarla ilişki kurulmadan üretilmekte, bu nedenle planlar hiyerarşisindeki konumu ve yeri sorgulanır olmaktadır. Çalışmada; bu sorgulama Kayseri-Germir örneği üzerinden gerçekleştirilmektedir. Örnek bağlamında planlar hiyerarşisi içerisindeki ilişkisellik değerlendirilmektedir. Çalışma kapsamında cevap aranan araştırma soruları; planlar hiyerarşisi mevzuatta tanımlandığı şekliyle pratikte uygulanabilmekte midir; KAİP hiyerarşisindeki konumu nedir; koruma amaçlı planlar üst ölçekli planlara uyumlu biçimde hazırlanmakta mıdır, koruma amaçlı planlar yakın çevresindeki uygulama imar planları ile ilişkilendirilmekte midir? Örnek alan bazında ortaya konulan sonuç; Germir KAİP'in bölge planında yer verilen koruma ile ilgili stratejiler dışında üst ölçekli planlarla ilişkisi kurulmadan yapılmış olduğu ve aynı zamanda kentsel sit alanı çevresinden bağımsız ve özerk biçimde ele alınarak uyumu göz ardı edildiğidir. Değerlendirme, teorik altyapının üzerine alan çalışması bağlamında bölge planı, çevre düzeni planı, nazım imar planı, koruma amaçlı nazım ve uygulama imar planları amaç, hedef, strateji ve kararları incelenerek gerçekleştirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Planlar hiyerarşisi, koruma amaçlı plan, Kayseri-Germir kentsel sit alanı

Positioning of Conservation Development Plans within the Urban Planning Hierarchy: Germir-Kayseri Case

Abstract

In the planning system, conservation plans are produced without establishing a relationship with the upper scale plans, for this reason, their position and place in the planning hierarchy become questioned. In the study; this inquiry is realized by the case of Kayseri-Germir. In the context of case, the relation of the conservation plan in the planning hierarchy is evaluated. Research questions of study are; is the hierarchy of plans could be implemented as defined by the legislation; what is the position of conservation plans in the planning hierarchy? The result presented on the basis of case study area is that the Germir Conservation Implementation Plan is made without setting necessary relationship with the upper scale plans other than those protection-related strategies declared by the regional plan and at the same time, urban conservation area was considered independently and in its autonomy where its compatibility with the environment was ignored.

Keywords: Plan hierarchy, conservation plan, Kayseri-Germir urban protection area

Atıf/Citation: Taşmektepligil, S. K., Polat, E. (2021). Planlama Hiyerarşisinde Koruma Amaçlı İmar Planlarının Konumlanması: Germir-Kayseri Örneği. *Journal of Architectural Sciences and Applications*, 6 (1), 301-316. DOI: 10.30785/mbud.567812

1. Giriş

Ülkemizdeki mevcut planlama sisteminin, yaklaşık altmış yaşında olmasına karşın kentsel yaşam çevreleri giderek sağlıksızlaşmakta, kimliksizleşmekte, doğal, tarihi, kentsel ve kültürel değerlerimiz zarar görmektedir.

Ulusal kalkınma planlaması ile ilişkilendirilmiş bir mekânsal planlama sisteminin ve stratejisinin yokluğu, mevcut planlama sisteminde planlama yetkisine sahip kurumlar ve ölçekler arasındaki dikey ve yatay işlevsel bütünlüğün ve tutarlılığın olmaması, parçacıl uygulamaların varlığı ve yetki karmaşası, farklı plan kademelerinde ve ölçeğin gerektirdiği karar düzeyine uygun plan dilinin olmayışı, etkin bir denetim mekanizmasının bulunmayışı, geleneksel akılcı planlama tipinin sürdürülmesi ve hızlı gelişen ve çeşitlenen toplumsal yapının gereksinimlerinin karşılanamaması gerçeği mevcut planlama sisteminin ana sorunsalları olarak karşımızda durmaktadır.

Planların hazırlanma ve uygulanma süreci; hukuki boyutunun yanı sıra kentlerin oluşumu, sorunlarının çözümü ve gelişimine etkileri, sosyo-ekonomik gelişme eğilimlerini yönlendirmeleri ve bu yönde alınan stratejik kararların mekâna yansımada ana araç olmaları dolayısıyla da, sosyo-ekonomik boyutunun göz ardı edilmemesi açısından önemlidir.

Planlama disiplini bağlamında gerçekleştirilen eylemlerin amaçları ve içerikleri üst ölçekten alt ölçeğe inen farklı planlama çalışmalarını ve plan türlerini gerektirmektedir. Bu çok ölçeklilik ve boyutluluk, tüm planların bütüncül bir planlama sistemi içerisinde kurgulanmasını zorunlu kılar. Bütüncül planlama sisteminden kasıt imar planları ile üst ölçeklerde çeşitli kademelerde yer alacak olan planların ilişkisinin sağlanması ve her bir planın üstlendiği stratejik rol ve işlev ile uygulanma prosedürünün net bir şekilde ortaya konulması, plan uygulamalarında ortaya çıkması olası uyumsuzlukların önlenmesidir.

Planlar arasındaki ilişki açısından maalesef İmar Kanunu'nun, planların kademeli birliktelik ilkesi doğrultusunda yapılmasını öngören bir sistem oluşturmadığı söylenebilir. Nazım ve uygulama imar planları için yol gösterici olması gereken üst ölçekli planların "varsa" bu fonksiyonu görmesi; şayet "(yoksa) ya da yapılmamışsa", yerleşimlerin üst düzey plan kararlarından bağımsız olan ve böylece parçacıl bir anlayışla üretilecek olan imar planlarıyla şekillenmesine altlık oluşturan bir sistem yaratmıştır.

Planlar hiyerarşisi üst ve alt ölçek planlar arasında dikey kademelenmeyi meydana getirmekteyken özel amaçlı planlar ise imar planları arasında yatay bir kademelenme yaratmaktadır. 3194 sayılı İmar Kanunu'na göre öncelikli hükümlere sahip farklı kanunlara tabi (3621 sayılı Kıyı Kanunu, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu vb.) alanlarda özel amaçlı planlar yapılmaktadır. Çalışmanın içeriğinde yer alan Koruma Amaçlı İmar Plan (KAİP) de bu özel amaçlı planlar arasında yer almaktadır. Planlar hiyerarşisi bakımından üst-alt ölçekli planlar arasında uyum sağlansa da imar planları arasında yatay hiyerarşiyi meydana getiren özel amaçlı planların imar planları ile bütünlük sağlamadığı görülmektedir. Kentin imar planlarından bağımsız olarak, özel kanunlarla sınırları çizilen bir alanda çevresindeki alanlar düşünülmeden özel amaçlı plan üretilmektedir.

1.1. Amaç

Bu makalenin amacı; planlama literatürü ve mevzuatta planlar hiyerarşisinde tanımlanan özel amaçlı planlardan biri olan koruma amaçlı imar planlarının bu hiyerarşi içerisindeki konumunun ortaya konmasıdır. Planlama sistemi ve planlar hiyerarşisi ile ilgili bahsedilenler ışığında mekânsal strateji planından uygulama imar planına kadar devam eden planlar ile bu hiyerarşiye eklenen farklı kanunlara tabi alanlarda yapılan özel amaçlı planlardan koruma amaçlı planların birbiriyle uyumu araştırılmaktadır. Üst ölçek-alt ölçek kararların tam olarak birbirini bütünlüklenmemesi ve bunun yanı sıra koruma amaçlı planların parçacıl biçimde çevresi göz ardı edilerek kendi içinde planlanmasının ortaya koyduğu mekânsal sorunlar irdelenmektedir. Değerlendirme; Kayseri-Germir örneklem alanı üzerinden gerçekleştirilmektedir. Germir Kentsel Sit Alanı'nın bölge planından koruma amaçlı imar planına kadar uzanan planlar hiyerarşisi plan kararları bağlamında plan çizimlerine ek olarak fotoğraflar aracılığıyla mevcut durum karşılaştırması yapılarak değerlendirilmektedir.

1.2. Kapsam

Çalışma kapsamında cevap aranan araştırma soruları; planlar hiyerarşisi mevzuatta tanımlandığı şekliyle pratikte uygulanabilmekte midir; koruma amaçlı planların planlar hiyerarşisindeki konumu nedir; koruma amaçlı planlar üst ölçekli planlara uyumlu biçimde hazırlanmakta mıdır, koruma amaçlı planlar yakın çevresindeki uygulama imar planları ile ilişkilendirilmekte midir?

Çalışmada sınanmak istenen hipotez; koruma amaçlı planlar, planlar hiyerarşisinin öngördüğü düzene göre hazırlanmamakta ve üst ölçekli planlardan bağımsız üretilmektedir. Üst ölçekli planlarda yer alan hedefler mekânda alınan kararlarla zaman zaman çelişmektedir. Özel amaçlı planlardan biri olan koruma amaçlı planlar, yapıldığı alanın çevresindeki bölgelere ait uygulama imar planları ile uyumlu biçimde hazırlanmamaktadır. KAİP yapılan alan çevresiyle birlikte bir bütün olarak ele alınmamaktadır. Evrensel koruma hedefi, üst ölçekli planlarda plan kararlarına doğrudan yansıtılmamakta ve yalnızca KAİP’te ele alındığında üst-alt ölçek uyumsuzluğu ortaya çıkmaktadır.

2. Materyal ve Yöntem

Çalışmanın araştırma yöntemi nitel olup, gözlem tekniği alan araştırmasıdır. Makale, teorik araştırma ve alan çalışması olmak üzere iki aşamadan meydana gelmektedir. Planlar hiyerarşisinde koruma amaçlı planların yeri konusu incelenirken mevzuat için resmi gazete, literatür araştırması için ise kitap, makale, tez, bildiri, dergi, vb. bilimsel çalışmalar ile kaynak taraması yapılmıştır. Belirlenen hipotezin kanıtlanması amacıyla örnek alanın planlama süreci planlar hiyerarşisi bağlamında incelenmektedir. Alan araştırması kapsamında Germir Sit Alanı gözlemlenmekte, koruma amaçlı planlar etkisinde olan bu alanın üst ölçekli planlama süreçlerine ilişkin kararları barındırıp barındırmadığı belirlenmeye çalışılmaktadır. Buna ek olarak sit alanının çevresi gözlemlenerek KAİP ile çevresindeki uygulama imar planı kararları arasındaki uyum mekânsal açıdan değerlendirilmektedir. Alan araştırması yöntemi ile elde edilmek istenen bilgiler; plan düzleminde ve üçüncü boyutta planlar hiyerarşisini oluşturan planlara ait kararların ortaya koyduğu fizik mekâna ilişkin arazi kullanım, işlev, yoğunluk, yapılaşma biçim ve özellikleri, koruma veya geliştirmeye yönelik ilke, strateji ve kararlardır.

Makalenin evreni planlar hiyerarşisi, çalışma evreni bölge planından uygulama imar planlarına kadar giden planlar hiyerarşisini kapsamaktadır. Örneklem; Kayseri-Germir Kentsel Sit Alanı’dır. Öncelikle alana ilişkin analizler ile sit alanının tanıtımı yapılmakta, ardından bu alanı içeren TR72 Yozgat-Sivas-Kayseri Bölge Planı, 1/100.000 Sivas-Kayseri-Yozgat Çevre Düzeni Planı, 1/25.000 ölçekli Kayseri İlave Revizyon Nazım İmar Planı, Kayseri-Germir 1/5000 Ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı ve 1/1000 Ölçekli Uygulama İmar Planı incelenerek planlar hiyerarşisi irdelenmekte üst ve alt ölçek uyumsuzluklarına dikkat çekilmektedir. Sit alanına ait planların değerlendirilmesi üzerinden teorik anlatıların sınaması gerçekleştirilmektedir.

Örneklem alana ait harita, anket sonuçları, istatistikî veriler vb. bilgiler için 2017 yılında onaylanan KAİP’in “Germir Kentsel Sit Alanı KAİP Araştırma Raporu” ve “Germir Kentsel Sit Alanı KAİP Açıklama Raporu”ndan faydalanılmıştır. Bölge planı; ORAN Kalkınma Ajansı internet sitesinden, 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planı (ÇDP); Germir Kentsel Sit Alanı KAİP Açıklama Raporu’ndan, 1/25.000 ölçekli nazım imar planı (NİP); Kayseri Büyükşehir Belediyesi Coğrafi Bilgi Sistemleri Şube Müdürlüğü’nden, 1/5000 ölçekli koruma amaçlı nazım imar planı (KANİP) ve 1/1000 ölçekli KAİP; plan müellifi firmadan, alana ilişkin fotoğraflar çalışma kapsamında oluşturulan arşivden elde edilmiştir. Elde edilen planların hedef, strateji, ilkeler ve plan kararları bağlamında aralarındaki ilişki değerlendirilmektedir. Amaç; planlar hiyerarşisini oluşturan plan kararlarının birbirini destekleyen bir dizge içerisinde olup olmadığını, alt ölçekte bahsedilen ancak üst ölçekte buna girdi verilmeyen kararları ortaya koymaktır. Alana ait fotoğraflar ile plan kararlarının meydana getirdiği fizik mekân üzerinden planlar hiyerarşisine aksi durumların değerlendirmeleri yapılmaktadır.

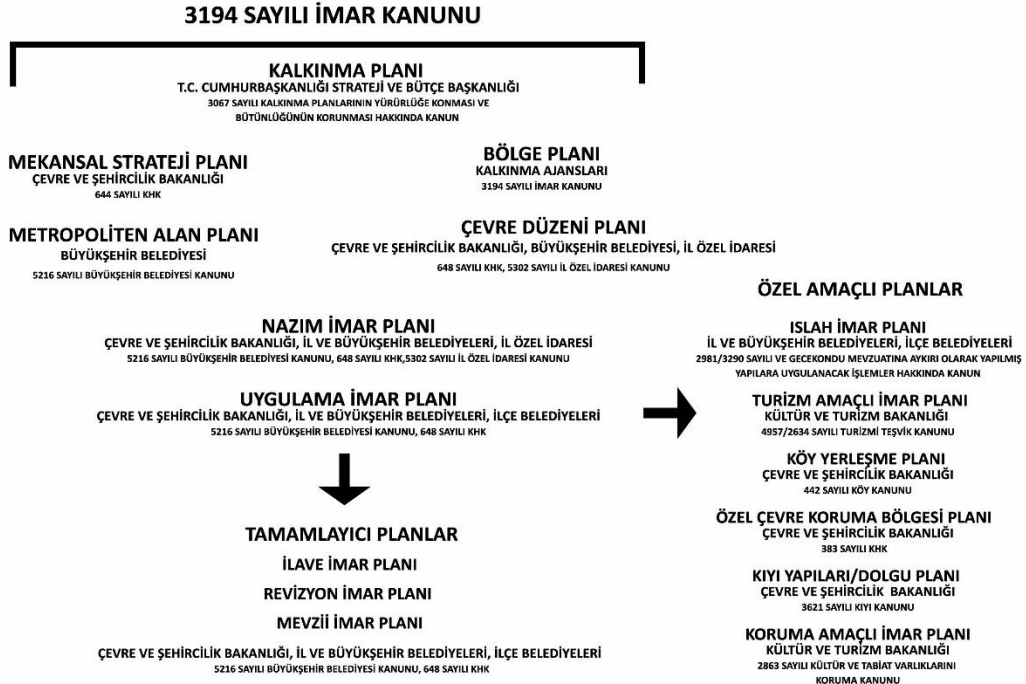
3. Araştırma Bulguları

3.1. Planlar Hiyerarşisinde Koruma Amaçlı İmar Planı

Planlama hiyerarşisinde KAİP mekânsal planlar kapsamında ele alınan “imar planları”nın altında incelenen bir plan türüdür. Özel kanunlarla belirlenen alanlarda yapılan özel amaçlı planlardan biridir.

Özel amaçlı imar planları, İmar Kanunu'nda tanımlanan dikey hiyerarşik sistemden ayrı yatay bir hiyerarşik sistem kurmaktadır ve bu yatay hiyerarşi kanunlar ile desteklenmektedir (Şekil 1). 3194 Sayılı İmar Kanunu'nun 4. maddesine göre; "...özel kanunlar ile belirlenen veya belirlenecek olan yerlerde bu kanunun özel kanunlara aykırı olmayan hükümleri uygulanır." denilerek, bir takım özel kanunlar ile getirilen hükümlerin, İmar Kanunu hükümlerine göre öncelikli olarak uygulanacağı ifade edilmektedir.

PLAN HİYERARŞİSİ

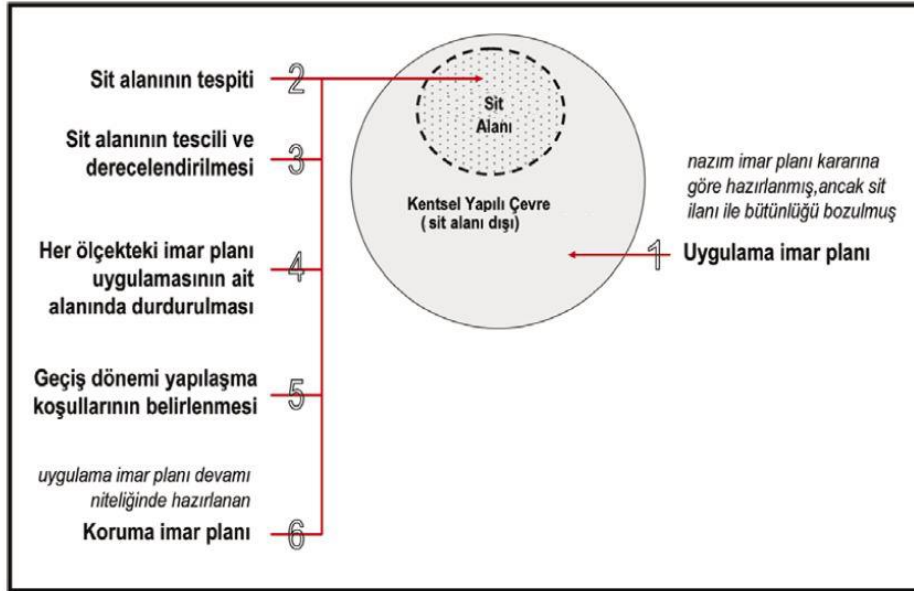
Şekil 1. Planlar hiyerarşisi (Taşmektepligil, 2019)

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu (KTVKK), İmar Kanunu'na göre özel kanun sayıldığından, 2863 sayılı kanun kapsamına giren alanlarda öncelikle uygulanacak; İmar Kanunu'nun ise, bu özel kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulama alanı bulacaktır.

Koruma amaçlı planlar; koruma amaçlı nazım imar planı (KANİP) ve koruma amaçlı uygulama imar planı (KAİP) şeklinde ikiye ayrılmaktadır. 5226 ve 3386 sayılı kanun ile değişik 2863 sayılı kanuna göre "sit" olarak ilan edildiğinde mevcut nazım ve uygulama imar planları uygulamaları durdurularak KAİP onaylanana dek geçiş dönemi koruma esasları geçerli olmaktadır. KAİP planlar hiyerarşisinde son kademe yer alsa da üst ölçekten alt ölçeğe kadar koruma alanının yeri gözden geçirilerek analiz çalışmaları alanı bütüncül şekilde ele alınarak gerçekleştirilmelidir.

KAİP'in yapımı sırasında planlama alanının çevresi ile ilişkisini gösteren ve varsa değişiklik önerilerini içeren bölge planı, ÇDP ve diğer üst ölçekli planlar hazırlanmalıdır. Üst ölçekli planlarda belirlenen hedef, öncelik ve kararlar KAİP'e altlık olmalıdır. KAİP ilkeleri ile üst ölçek plan ilkeleri çelişmemeli, birbirini desteklemelidir. Dolayısıyla koruma amaçlı planı yapılan bir sit alanının hem üst ölçekli planlarla uyumu hem de çevre bölgelerdeki uygulama imar planı kararları ile uyumu gözetilmelidir (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2005). Örneklem olarak ele alınan Germir Kentsel Sit Alanı için de bu bağlamda planlar hiyerarşisi incelemesi gerçekleştirilmektedir.

Fiziksel mekân ve sosyal mekânın ortaya koyduğu veriler ışığında yapılan imar planlarının yapılmasının ardından sit alanı ilan edilen bir alanda etrafındaki alanlardan bağımsız biçimde yapılan koruma amaçlı imar planı birbirinden bağımsız planların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. KAİP, planlama alanı çevresindeki alanlar ile birlikte düşünülmeden ele alındığında bütüncül planlama anlayışına ters bir durum ortaya çıkmaktadır. Kent bütünündeki imar planları ile KAİP eş zamanlı yapılamamakta ve bütünleştirilememektedir. Şekil 2'de şematize edildiği gibi sit alanları ile ilişkinin koparıldığı imar planları ortaya çıkmaktadır (Kejanlı, Akın ve Yılmaz, 2007).

Şekil 2. Sit alanı tespit, tescil, planlama süreci (Levent, 2009)

KAİP ile sit alanının çevresindeki imar planları paralellik göstermek durumundadır. Kentin diğer imar planları ile bütünlük oluşturmayan KAİP'in sürdürülebilir olması beklenemediği gibi, uygulama sırasında sorunlar yaşanması olasıdır (Gülersoy, 2012).

3.2. Germir Yerleşmesi'nin Planlar Hiyerarşisi Açısından İrdelenmesi

Bu bölümde Germir Kentsel Sit Alanı'nı içeren planlar hiyerarşisi irdelenmektedir. Bu bağlamda bölge planından koruma amaçlı imar planına kadar planlar hiyerarşisinde yer alan plan kararları incelenmekte ve birbirleri arasındaki ilişki ortaya konmaktadır.

3.2.1. TR72 Yozgat-Sivas-Kayseri planlama bölgesi bölge planı

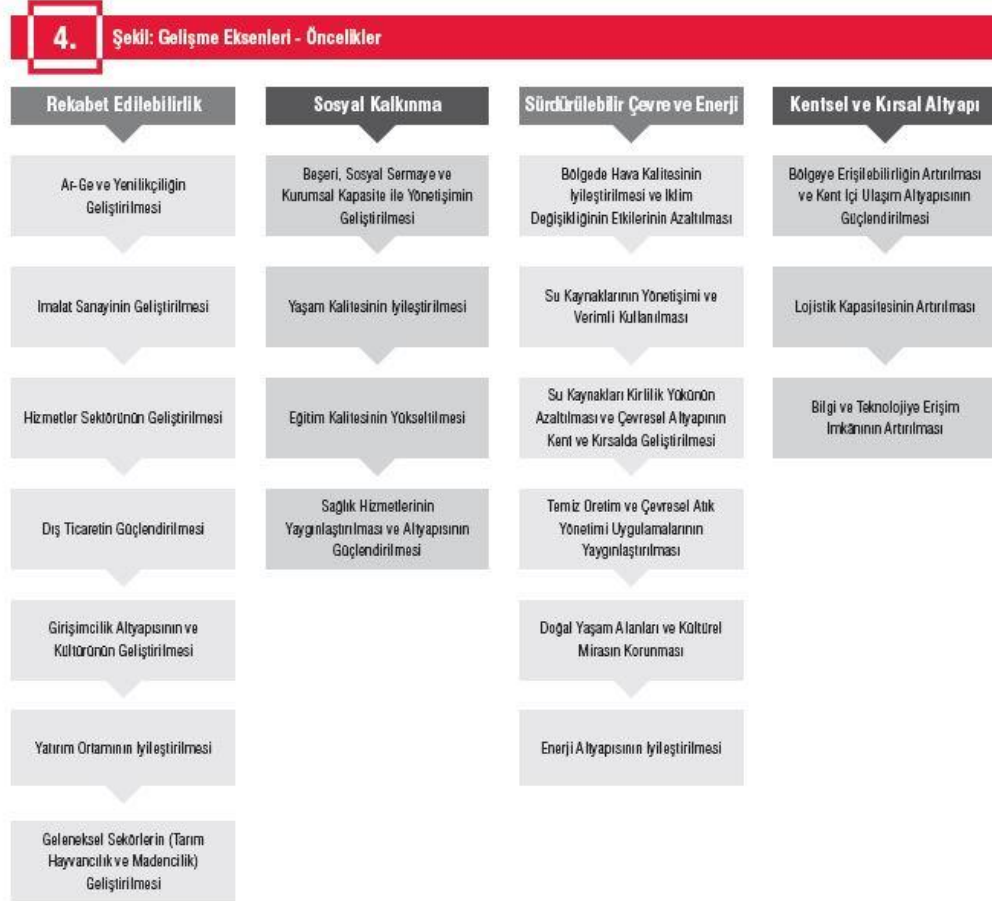
Germir Yerleşmesi'nin planlar hiyerarşisinin incelenmesi bağlamında ilk plan kademesi Orta Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanan 30/12/2014 tarih ve 2014/1 sayılı karar ile onaylanan TR72 Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi Bölge Planı'dır. Bu plan 2023 vizyonu ile bölgenin 10 yıllık geleceğini ortaya koyan bir üst ölçek planlama çalışmasıdır. Bölge planına geçmeden önce planlama mevzuatında bölge planının yeri ile ilgili bazı hususlara değinmek gerekmektedir. Mevcut planlama mevzuatı bölge planları açısından yetersiz açıklamaya sahiptir. 3194 sayılı İmar Kanunu Madde 6'da "Mekânsal strateji planlarında; kalkınma planı ile varsa bölge planları, bölgesel gelişme stratejileri ve diğer strateji belgelerinde ortaya konulan hedefler dikkate alınır" şeklinde bölge planının yalnızca adı geçmektedir. Bu sebeple bölge planının işlevi, diğer planlarla hiyerarşi içerisindeki ilişkisi, kalkınma ajanslarının yetkisi net olarak belirlenmemektedir (Köroğlu, 2011).

Bölge planının yasal sahibi 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 8. maddesinde belirtilen Devlet Planlama Teşkilatı'nın 2011 yılında dönüştürüldüğü Kalkınma Bakanlığı'dır. Ancak günümüzde 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun ile ulusal kalkınma plânı ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak üzere kurulan ve Kalkınma Bakanlığı'nın ulusal düzeyde koordinasyonundan sorumlu olduğu kalkınma ajansları bölge planlarını hazırlamaktadır. Bölge planı yapma yetkisinin kalkınma ajanslarına verilmesi ile bölge planlarının niteliklerinde önemli değişiklikler meydana geldiği görülmektedir. Bugüne kadar yapılmış DAP, DOKAP gibi bölge planlarının mevzuatın tanımladığı şekle uygun olarak fiziki dengelerin, nicel detayların bütünlüklü bir anlayış içerisinde hazırlandığı; kalkınma ajanslarının yaptıkları bölge planlarının ise stratejik planlamaya uygun olarak soyut hedeflerin piyasaya uyumu gözetilerek parçalı bir anlayış içerisinde hazırlandığı anlaşılmaktadır (Akpınar, 2010).

Türkiye'de bölge planlama kavramı ekonomik gelişme aracı olarak görüldüğünden, kalkınma ajansları tarafından hazırlanan bölge planlarının 3194 sayılı İmar Kanunu'nun tanımladığı planlama hiyerarşisini bozduğu söylenebilir. Kalkınma ajanslarının planlama sürecine olumlu katkı sunan bir paydaş olması için planlama disiplini ile ilişkili kanun ve yönetmeliklerin revize edilmesi veya kalkınma

ajanslarına oluşturulacak başka bir kurum tarafından hazırlanan bölge planlarının kolaylaştırıcısı rolünün verilmesi ile bölge planlarının kanunda belirtildiği şekle yakın hazırlanmasına olanak sağlayacaktır (Burak, 2011).

TR72 Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi Bölge Planı'nda, dört ana eksen etrafında öncelikler ve tedbirler belirlenmiştir (Şekil 3). Geliştirilmesi gereken dört eksen; rekabet edebilirlik, sosyal kalkınma, sürdürülebilir çevre ve enerji, kentsel ve kırsal altyapıdır.

Şekil 3. Gelişme eksenleri ve öncelikler (Orta Anadolu Kalkınma Ajansı, 2014)

Belirlenen dört eksen den biri olan sürdürülebilir çevre ve enerji eksenini altındaki “doğal yaşam alanları ve kültürel mirasın korunması” önceliği bölge planında korumanın adının geçtiği yani koruma amaçlı planlara girdi veren bir önceliktir (Şekil 4). Bu öncelik ile ilgili olan tedbirlerden olan; “kültürel mirasın korunması sağlanacak ve ulusal ve uluslararası arenada bilinirliğini arttırılacaktır” tedbiri kültürel mirasa dikkat çekmektedir. Bu tedbir altında kültürel miras ile ilgili olarak; “Anadolu’nun kalbinde yer alan Kayseri, Sivas ve Yozgat; tarih boyunca Hitit, Frig, Roma, Selçuklu, Osmanlı gibi birçok kültür ve medeniyetin beşiğinde yer almış olup, bugüne kadar, sahip olunan eşsiz mimari ve dokunun, kültürel çeşitlilik ve zenginliğin harmanlanarak yoğunlaştığı alanlar olmuştur. Özellikle Kayseri, içinde bulunduğu coğrafya itibarıyla bir bütün içerisinde değerlendirilmesi gereken Kapadokya’nın izlerini taşımaktadır” açıklaması bölgenin kültürel miras açısından önemli bir alan olduğunu vurgulamaktadır (Orta Anadolu Kalkınma Ajansı, 2014). Bölge planında yer alan bu açıklama Germir Kentsel Sit Alanı’nı da kapsamaktadır. Germir Kentsel Sit Alanı ile ilgili planlar hiyerarşisinde dizgenin en üst kademesini bölge planı oluşturmaktadır. Kültürel mirasın korunması ile ilgili vurgulanan önemli nokta Kayseri’de korunacak değerlerin bulunduğu alanların çevresiyle bir bütün şekilde değerlendirilmesi gerekliliğidir. Koruma amaçlı planların yapımı esnasında çevresiyle uyumlu biçimde düşünülmesine gönderme yapılmaktadır.

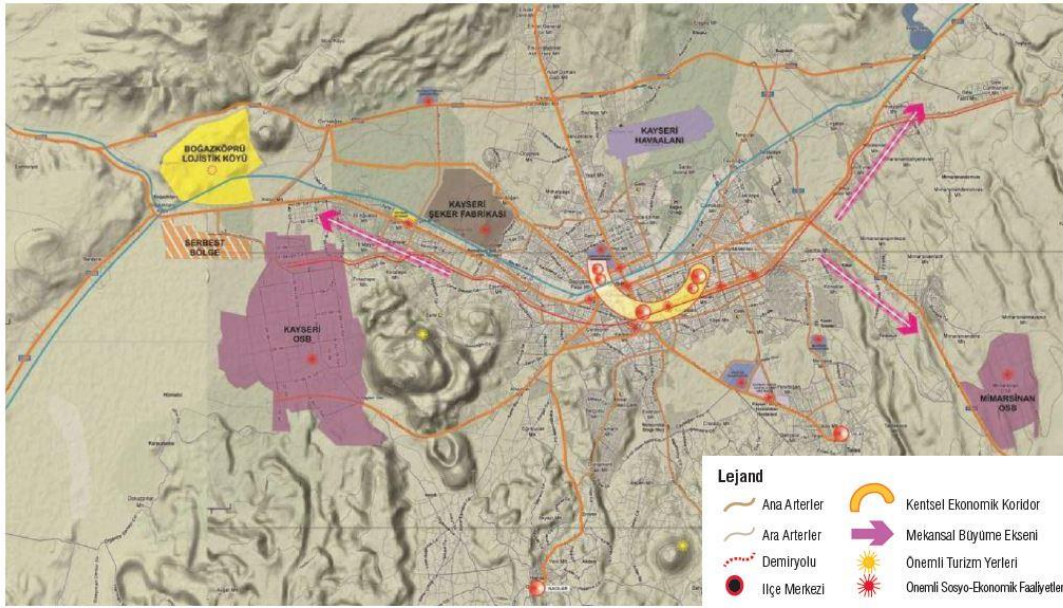
32.

Tablo: Doğal Yaşam Alanları ve Kültürel Mirasın Korunması Önceliği Tedbirler

1	Korunan alanlarda endemik türler (flora ve fauna) ile bu türlerin doğal yaşam alanlarının korunması sağlanacaktır.
2	Milli Parklar önceliğinde, Bölgede korunan alanlarda doğasına uygun şekilde turizm potansiyeli değerlendirilecektir.
3	Doğal afetlerin yoğun olduğu alanlarda koruma önlemleri artırılabilecektir.
4	Kültürel mirasın korunması sağlanacak ve ulusal ve uluslararası arenada bilinirliği artırılabilecektir.

Şekil 4. Doğal yaşam alanları ve kültürel mirasın korunması önceliği tedbirler (Orta Anadolu Kalkınma Ajansı, 2014)

Bölge planı kapsamında Kayseri ili genelinde mekânsal gelişim şeması incelendiğinde; Kayseri ili için sanayi, ticaret, turizm, tarım ve hayvancılık sektörlerinde gelişme öngörülmektedir. Kayseri'nin konumu itibarıyla lojistik merkez olmasından dolayı geleceğe yönelik ulaşım yatırımlarına açık olduğu belirtilmektedir. Erciyes Kayak Merkezi'nin bulunması aynı zamanda kış turizmi merkezi olmasına olanak vermektedir. Mekânsal gelişim şemasında üç adet mekânsal büyüme yönü belirlenmiştir. Germir Kentsel Sit Alanı mekânsal büyüme eksenlerinden birinin üzerinde yer almaktadır (Şekil 5).

Şekil 5. Kayseri ili mekânsal gelişim şeması (Orta Anadolu Kalkınma Ajansı, 2014)

Mekânsal gelişim şemasından çıkarılan sonuç; bölge planı öncelik ve tedbirlerinden biri kültürel mirasın korunması olmasına karşın Germir Kentsel Sit Alanı'nın büyüme ekseninde yer alması koruma açısından tehdit oluşturmaktadır. Büyüme ekseninde bölge için korumadan daha çok gelişme odaklı olma durumu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla bölge planı öncelikleri ile mekânsal strateji şeması arasında bu bağlamda bir çelişme söz konusudur.

3194 sayılı İmar Kanunu'nun 5. ve 8. maddeleri gereğince ÇDP, nazım ve uygulama imar planlarının bölge plan kararlarına uygun olarak hazırlanması gerekmektedir. Bölge planının öngördüğü öncelik ve tedbirlerin alt ölçekli planlara girdi verdiği belirtilmektedir (Orta Anadolu Kalkınma Ajansı, 2014).

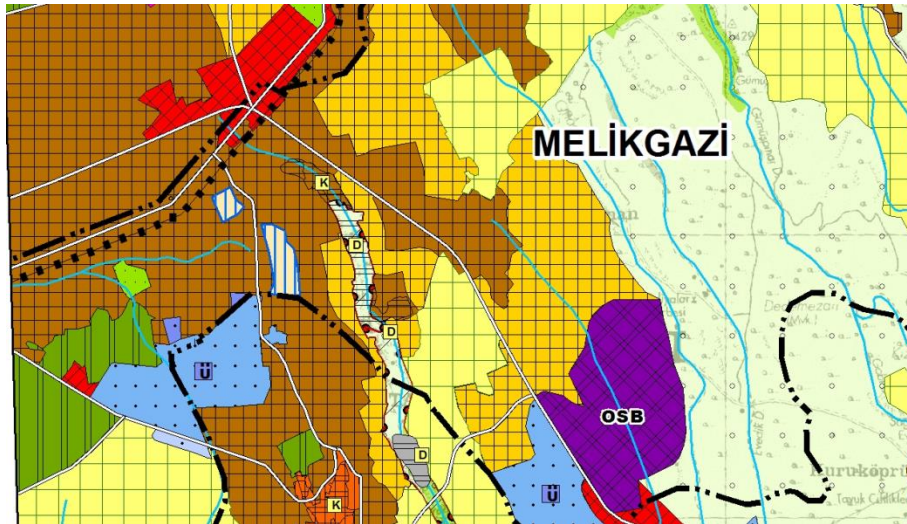
3.2.2. 1/100.000 Sivas-Kayseri-Yozgat çevre düzeni planı

Germir Yerleşmesi'nin planlar hiyerarşisinin ikinci kademesi olan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 07.09.2012 tarihinde onaylanan Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli ÇDP, sürdürülebilirlik çatısı altında beş temel ilke üzerine kurulmuştur. Bu ilkeler; bütünlük, koruma, gelişim, planlama ve katılımdır. Konu bağlamında koruma ilkesi incelendiğinde; planlama

bölgelerinde, gelecek kuşaklara aktarılacak doğal, kültürel ve sektörel potansiyellerin, birbirlerinin katma değerini artıracak şekilde değerlendirilmesi ilkesi olarak tanımlanmaktadır (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2012). Koruma ilkesine göre Germir Kentsel Sit Alanı kültürel potansiyellerin bulunduğu bir alan olarak nitelendirilebilir. Dolayısıyla bu ilke koruma amaçlı planların sit alanının geliştirilmesi gereken yönleriyle birlikte ele alınmasına gönderme yapmaktadır.

Belirlenen ilkeler çerçevesinde Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli ÇDP’de temel yaklaşımlardan; “kültürel ve doğal mirasın gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlamak üzere, sit alanları ilgili mevzuat çerçevesinde korunacak alanlar olarak kabul edilmiş; ayrıca kültürel ve doğal peyzaj alanları plan kararlarında yönlendirici olarak dikkate alınmıştır” koruma ile ilgili olan yaklaşımdır (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2012). ÇDP’nin sit alanlarının kültürel mirasın gelecek kuşaklara aktarılması amacıyla korunması yaklaşımı için koruma amaçlı planlar bir araçtır. İlke, strateji bağlamında bölge planı ile birbirini destekleyen yaklaşımlar ele alınmıştır.

ÇDP’de sit alanı sınırlarının belirtilmiş olduğu görülmektedir. Germir Kentsel Sit Alanı’nın kuzeyi, batısı ve güneyi kentsel yerleşik alan içerisinde kalmakta ve doğusu kentsel gelişme alanı olarak belirlenmiştir. Germir Kentsel Sit Alanı’nın yakın çevresindeki genel kullanımlara baktığımızda, güneyinde Tavlusun Kentsel Sit Alanı ve Tavlusun-Germir II. Derece Doğal Sit Alanı bulunmakta, güneybatısında üniversite kampüs alanı, kuzeyinde ise konut dışı kentsel çalışma alanı bulunmaktadır. Plan notlarında sit alanlarının tanımları dışında herhangi bir hüküm yer almamaktadır (Şekil 6) (Aks Planlama ve Mühendislik Ltd. Şti., 2017). ÇDP’de Germir Kentsel Sit Alanı’na gönderme yapılan herhangi bir açıklama bulunmamaktadır. Ayrıca sit alanına sınır olan kentsel gelişme alanları sit alanı için tehdit oluşturan bir arazi kullanım kararıdır.

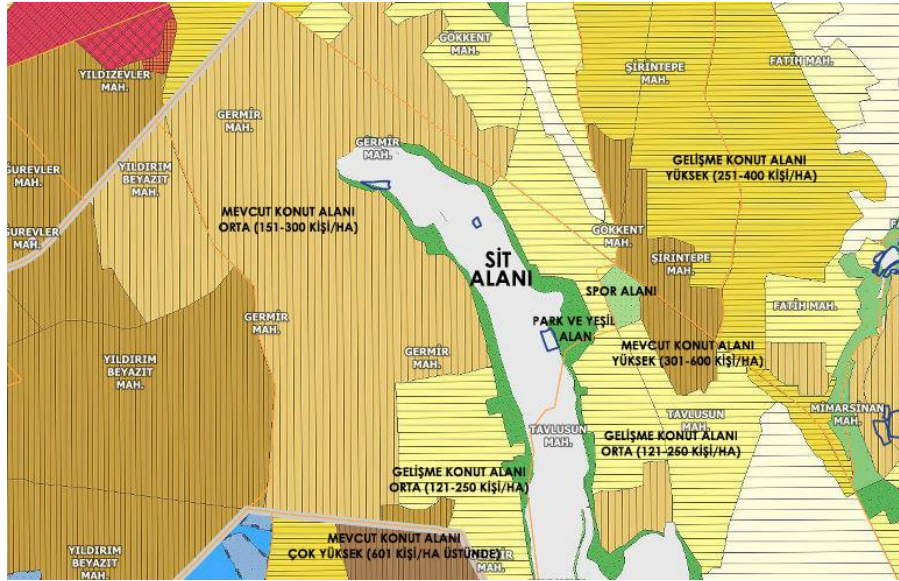
Şekil 6. Yozgat-Sivas-Kayseri planlama bölgesi 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planı'nda Germir ve çevresi (Aks Planlama ve Mühendislik Ltd. Şti., 2017)

3.2.3. 1/25.000 Ölçekli Kayseri ilave ve revizyon nazım imar planı

Germir Kentsel Sit Alanı'nın planlar hiyerarşisinin üçüncü kademesi olan 1/25.000 ölçekli Kayseri İlave ve Revizyon Nazım İmar Planı 343 sayılı karar ile 14.07.2006 tarihinde onaylanmıştır. Plan notlarında; doğal, kentsel ve arkeolojik sit alanları ile ilgili bazı genel hükümler yer almaktadır. Bu hükümlerden ilki; sit alanlarında 2863/5226 sayılı KTVKK ilgili yönetmeliği ile ilgili kurul kararlarına göre uygulama yapılacağıdır. İkincisi; sit koruma alanlarının KTVKK gereği koruma kurulları tarafından sınırları ve türleri belirlenen alanlar olduğudur. Plan notlarında koruma ile ilgili hüküm; Kayseri'nin kültürel ve doğal mirasının korunması ve bununla ilgili değerlerin gelecek nesillere aktarılmasına ilişkindir (Aks Planlama ve Mühendislik Ltd. Şti., 2017). Bu planda Germir Kentsel Sit Alanına ilişkin plan notu yer almamaktadır. Plan notlarında yer alan hükümler bölge planı ve ÇDP’de yer alan yaklaşımlarla benzerdir. Revizyon nazım imar planı plan notları bağlamında diğer kademelerle çelişen bir durum söz konusu değildir.

1/25.000 ölçekli Kayseri İlave ve Revizyon Nazım İmar Planı'nda Germir Kentsel Sit Alanı sınırları korunarak bunun dışında herhangi bir hükmün varlığında söz edilememektedir. Planda Germir Kentsel Sit Alanı'nın yakın çevresinde yer alan gelişme konut alanları, park alanları, ticaret alanları, sosyal donatı alanları kararlarının, mevcut durumda yapılaşma baskısını artıran bir nitelikte olduğu görülmektedir (Şekil 7) (Aks Planlama ve Mühendislik Ltd. Şti., 2017) .

Şekil 7. 1/25.000 ölçekli Kayseri ilave revizyon NİP (Kayseri Büyükşehir Belediyesi, 2019)

Kentsel sit alanının çevresiyle birlikte ele alınmadan ortaya konan plan kararları sebebiyle Germir Kentsel Sit Alanı çevresinde geleneksel dokuya ve az katlı yapılaşmaya uygun olmayan fizik mekân değişmesi söz konusudur. Planın ortaya koyduğu yoğunluk değerleri (orta, yüksek, çok yüksek) mevcut dokudan bağımsız biçimde farklılaşmaktadır. Sit alanının, 1/25.000 ölçekli Kayseri ilave revizyon nazım imar planı kararları ile yoğun konut alanlarının ortasında sıkışmış bir vaziyette olduğu planın üçüncü boyuta yansımaları gösteren Şekil 8'de görülmektedir. Bu planda verilen yoğunluk kararları planlar hiyerarşisinde yer alan üst kademedeki planların koruma hedef ve stratejileri ile çelişmektedir.

Şekil 8. Kentsel sit alanı çevresindeki yüksek yoğunluklu konut alanları (Taşmektepligil, 2019)

3.2.4. Kayseri-Germir 1/5000 ölçekli koruma amaçlı nazım imar planı

Germir Kentsel Sit Alanı'nın planlar hiyerarşisinin dördüncü kademesi olan Kayseri Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 08.02.2017 tarihli ve 2472 sayılı kurul kararı ile uygun bulunan Kayseri-Germir 1/5000 Ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Kayseri Büyükşehir Belediyesi'nin 12.06.2017 tarihli ve 243 sayılı meclis kararı ile onaylanmıştır. Planlama alanı, koruma bölgelerine ayrılmıştır. Bazı alanlar öncelikli koruma ve geliştirme bölgeleri olarak belirlenmiştir. Plan kapsamında sokak sağıklaştırması yapılacak güzergâhlar tanımlanmıştır. Yerleşmenin doğu sınırı park ve çocuk bahçesi olarak planlanmıştır. Yerleşik konut alanları 200 kişi/ha değeri ile az yoğun olması yönünde karar üretilmiştir. Yerleşmenin batı sınırında ise gelişme konut alanı olarak bağ-bahçe konut alanı bulunmaktadır (Şekil 9). 1/25.000 ölçekli revizyon NİP'de sit alanı olarak gösterilen Germir Kentsel Sit Alanı, 1/5000 ölçekli KANİP'de detaylandırılmıştır. "Planlama alanı kapsamında; KANİP değişikliği yapılmaksızın, nazım planın ulaşım, yoğunluk ve kullanım kararlarında olumsuzluklar içeren ve plan bütünlüğünü bozucu nitelik taşıyan plan değişiklikleri yapılamaz" şeklinde yer alan plan notu planlar hiyerarşi düzenini sağlamaya yöneliktir.

1/5000 ölçekli Germir Kentsel Sit Alanı koruma amaçlı nazım imar planı ve çevresindeki nazım imar planı incelendiğinde 1/25.000 revizyon nazım imar planının detaylandırıldığı görülmektedir. Konut alanları yol ve donatılarla alt bölgelere ayrılmıştır. Çevredeki mevcut konut alanları orta yoğunluklu (151-300 kişi/ha) ve gelişme konut alanları orta yoğunluklu (121-250 kişi/ha) olarak belirlenmiştir (Şekil 22). KANİP ile çevresindeki nazım imar planı'ndan bağımsız ve özerk bir şekilde yapıldığı görülmektedir. Üst ölçekli planlarda sit alanlarının çevresiyle birlikte ele alınması gerekliliği vurgulanmakta iken KANİP parçacıl bir uygulama olarak yerini almaktadır.

Şekil 9. Germir Kentsel Sit Alanı 1/5000 ölçekli KANİP ve çevresindeki nazım imar planı (Kayseri Büyükşehir Belediyesi, 2019)

3.2.5. Kayseri-Germir 1/1000 ölçekli koruma amaçlı imar planı

KAİP çerçevesinde Germir Kentsel Sit Alanı koruma bölgelerine ayrılmıştır. Bu bölgeler; doku özellikleri açısından özgün ve inli yapıların yoğun olduğu koruma bölgesi, kısmen yapılaşmış veya yapılaşmamış yeni yapıların yoğunlaştığı, bağ-bahçe alanı koruma bölgesidir. Koruma bölgeleri dışında etkileme geçiş bölgeleri bulunmaktadır. Koruma bölgelerinin yanı sıra özgün sokak dokusunda rölöve, restitüsyon, restorasyon vb. projelerin yapılacağı sokak sağıklaştırma güzergahları belirlenmiştir. Plan kararları, komşuluğundaki doğal sit alanı ve Tavlusun Kentsel Sit Alanı bütününde

değerlendirilerek oluşturulmuştur. Alandaki özgün değerlerin gelecek nesillere aktarılabilmesi için bazı koruma ve geliştirmeye yönelik ilkeler belirlenmiştir (İller Bankası Anonim Şirketi, 2017).

Plan kararları, ilkelerde olduğu gibi korumaya ve geliştirmeye ilişkin hükümler olarak belirlenmiştir. Korumaya ilişkin hükümler; tescilli I. grup yapılar, tescilli sivil mimarlık örnekleri yapılar, geleneksel özelliğini koruyan sivil mimarlık örnekleri, geleneksel özelliğini koruyan sivil mimarlık örneklerine ait özgün olmayan ek kütleler (müştemilatlar), geleneksel özellikler gösteren harabe yapılar, geleneksel dokuya uygun korunacak yeni yapı, geleneksel dokuya aykırı yeni yapı, korunacak avlu duvarları konularında parsel bazında alınmış kararları içermektedir (İller Bankası Anonim Şirketi, 2017).

Geliştirmeye yönelik hükümlerde yerleşmenin kültürel ve doğal kimliğinin ortaya çıkartılması ve tanıtılmasına yönelik plan kararlar üretilmiştir. Doku özellikleri açısından özgün ve inli yapıların yoğun olduğu koruma bölgesi kapsamında kalan alanlarda, konut kullanımı dışında, pansiyon, küçük ölçekli ticaret, sosyo-kültürel tesisler ve oyma mekânların ve yapı kalıntılarının yer aldığı açık alanlar yer alabilecektir. Kısmen yapılaşmış veya yapılaşmamış yeni yapıların yoğunlaştığı, bağ-bahçe alanı koruma bölgesi'nde ise, konut gereksinimi karşılanmak üzere ve Tavlusun-Germir II. Derece Doğal Sit alanına komşuluğu nedeniyle bağ-bahçe nizamı yapılaşma yapılacaktır. Bu bölgede konut kullanımı dışında küçük ölçekli ticaret, banka şubeleri ve sosyo-kültürel tesis yer alabilecektir. Bu bölgeler dışında kentsel çalışma, sosyal ve teknik altyapı alanlarına ilişkin hükümler yer almaktadır (Şekil 3.8) (İller Bankası Anonim Şirketi, 2017).

Germir Kentsel Sit Alanı için yapılan 1/1000 ölçekli koruma amaçlı imar planının yukarıda bahsedilen kararları yalnızca sit alanını kapsayan kararlardır. Sit sınırının dışında ise sit alanının çevresi olduğu göz ardı edilerek uygulama imar planı kararları verilmiştir (Şekil 10).

Planlar hiyerarşisi açısından değerlendirildiğinde 1/5000 koruma amaçlı nazım imar planı ile arazi kullanım, yoğunluk, ulaşım bakımından uyumlu kararlara sahiptir.

Şekil 10. Germir Kentsel Sit Alanı 1/1000 ölçekli koruma amaçlı uygulama imar planı çevresindeki 1/1000 ölçekli uygulama imar planı (Kayseri Büyükşehir Belediyesi, 2019)

Germir Kentsel Sit Alanı 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı İmar Planı'nın çevresindeki uygulama imar planı detaylı incelendiğinde Germir Kentsel Sit Alanı'nın çevresindeki bölgeler için verilen KAKS değeri 0.90 ve $Y_{en\check{c}ok} = n$ (15 kata kadar yapılaşma hakkı) olarak belirlenmiştir. (Şekil 11). Sit alanı çevresindeki alanın kimliği ile uyuşmayan yapılaşma faaliyetleri fizik mekânda olumsuz sonuçlar doğurmakta ve silueti bozmaktadır (Şekil 12).

Şekil 11. Sit alanı çevresindeki yapılaşma koşulları (Kayseri Büyükşehir Belediyesi, 2019)

Bölge planı, ÇDP ve nazım imar planında sit alanını çevresiyle birlikte değerlendirme, kültürel mirası koruma ve gelecek kuşaklara aktarma hedefleri koruma amaçlı nazım ve uygulama imar planlarıyla sit sınırları içerisinde devam ettirilmiş olabilir: ancak koruma amaçlı planların yapıldığı sit alanının dışı sit alanıyla bir arada değerlendirilmediği ve koruma amaçlı planlarla çevredeki uygulama imar planının uyumu sağlanmadığı sürece sit alanı mevcut dokusunu ve silüetini koruyamama tehlikesi altında kalmaktadır. Planlar hiyerarşisindeki son kademenin üst ölçekli planların kararlarıyla örtüşmeyen yanlarının bulunması bu hiyerarşiyi zedelemektedir.

Şekil 12. Germir Kentsel Sit Alanı çevresi yapılaşma (Taşmektepligil, 2019)

4. Tartışma ve Sonuç

Bölge planı ölçeğinden koruma amaçlı uygulama imar planı ölçeğine kadar geçen süreç içerisindeki plan kararları göz önüne alındığında planlar hiyerarşisi ile ilgili önemli sonuçlar ortaya çıkmaktadır.

Bölge planında belirlenen “doğal yaşam alanları ve kültürel mirasın korunması” önceliği ve bunun için alınan “kültürel mirasın korunması, ulusal ve uluslararası arenada bilinirliğinin artırılması” tedbiri Germir Kentsel Sit Alanı için uyarlanabilir niteliktedir. Ancak Kayseri İli Mekânsal Gelişim Şeması'nda Germir Kentsel Sit Alanı için herhangi bir öngöründe bulunulmamıştır. Korunacak kültürel miras alanları için şemada herhangi bir gösterim ya da not bulunmamaktadır.

1/100.000 ölçekli çevre düzeni planı ve 1/25.000 ölçekli nazım imar planında bölge planındaki koruma önceliklerine göre, Germir Kentsel Sit Alanı açısından uyumlu kararlar üretilmediği görülmektedir. 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planında Germir Kentsel Sit Alanı'nın çevresinin gelişme konut alanı olarak gösterilmesi, ayrıca 1/25.000 ölçekli nazım imar planında konut alanlarının orta, yüksek ve çok yüksek yoğunluk değerlerine sahip olması koruma ilkeleri açısından bölgeyi olumsuz etkileyecek kararlardan biri olmuştur. 1/25.000 ölçekli nazım imar planında Germir Kentsel Sit Alanı özelinde plan notlarının olmaması da başka bir olumsuz durumdur.

Üst ölçekte korumaya yönelik kararların yetersizliğinin aksine koruma amaçlı nazım imar planı ve koruma amaçlı uygulama imar planında kararlar "koruma" üzerine kuruludur. 1/25.000 ölçekli nazım imar planında yalnızca sit alanı olarak gösterilen Germir Kentsel Sit Alanı'nın çevresine orta, yüksek ve çok yüksek yoğunluk değerleri verilmişken 1/5000 ölçekli koruma amaçlı nazım imar planında sit alanının az yoğun olması alanların birbirinden kopuk planlandığının göstergesidir. Koruma amaçlı imar planında ise üst ölçekli kararlardan bağımsız olarak alana ilişkin korumaya yönelik detaylı kararlar alınmıştır.

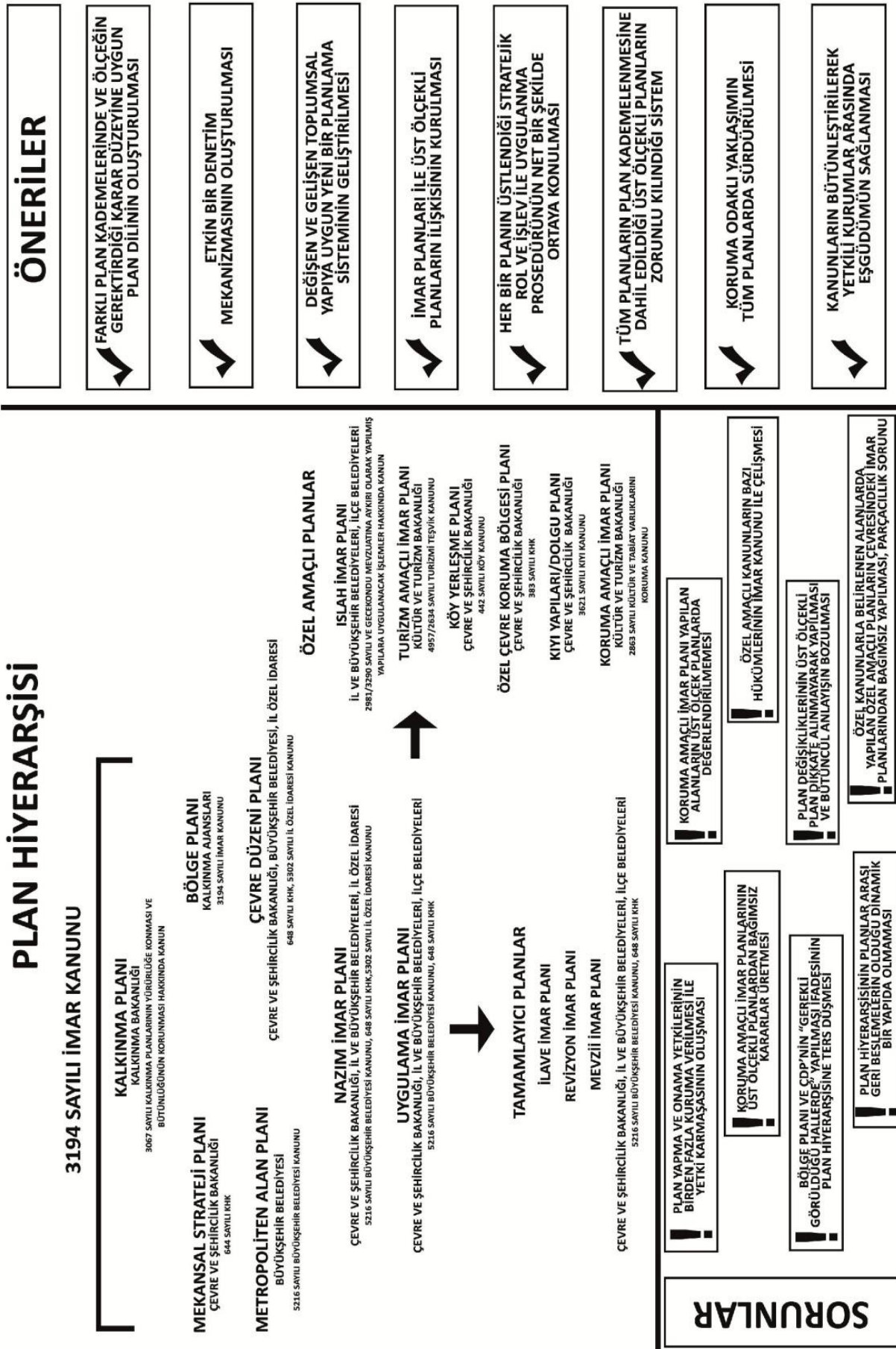
Sonuç olarak; planlar hiyerarşisinin Germir Kentsel Sit Alanı planlama çalışmaları bağlamında iki açıdan sorunlu olduğu ortaya çıkmaktadır. İlki; dikey hiyerarşik düzenin üst ölçekli plan kararları ile alt ölçekli plan kararlarının uyumsuzluğu sonucu bozulması, ikincisi ise; yatay hiyerarşik düzende yer alan özel amaçlı imar planlarının (makale kapsamında söz konusu özel amaçlı plan: koruma amaçlı imar planı) çevresindeki uygulama imar planları ile bütüncül şekilde ele alınmaması sonucu parçacıl planlama alanlarının meydana gelmesidir.

Germir Kentsel Sit Alanı'nın; konumu, coğrafi yapısı, kültürel değerleri ve doğal zenginlikleri, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel yapısındaki çeşitliliği ile ülkesel ve bölgesel ölçekte son derece önemli bir tarihi kimlik üstlendiği görülmektedir. Germir Yerleşmesi önemli özellikleri ve tarihi kimliğine rağmen üst ölçekli planlarda göz ardı edilen bir yerleşme olmuş, sahip olduğu değerlerin korunması ve geliştirilmesi yönünde herhangi bir stratejik karar alınmamıştır. Üst ölçek planların aksine koruma amaçlı uygulama imar planında detaylı incelemeler ve gerek kentsel ölçekte gerekse tek yapı ölçeğinde bütüncül bir planlama anlayışı ile plan kararları üretilmiştir. Bölge planında öncelik olarak belirlenen kültürel mirasın korunması ve ulusal-uluslararası ölçekte tanıtılması konusu yalnızca koruma amaçlı uygulama imar planında karara dönüşmüş bir önceliktir. Planlar hiyerarşisi, planların kademeli birlikteliği bu yönüyle Germir Kentsel Sit Alanı için doğru işletilememiş bir ilkedir.

Makaleden yola çıkılarak ulaşılan sonuç; Germir Kentsel Sit Alanı Koruma Amaçlı İmar Planı ve üst ölçek planlar ilişkisinin planlar hiyerarşisi bakımından sorunlu olduğu görülmektedir. Bölge planında kültürel mirasın korunması konusunda öncelik ve tedbirler yer alırken koruma amaçlı imar planına kadar bu öncelik ve tedbirler bağlamında Germir Yerleşmesi ile ilgili herhangi bir plan kararı üretilmemiştir. Germir Kentsel Sit Alanı görmezden gelinerek tarihi yerleşme, üst ölçekli planlarda yok sayılmıştır. Ayrıca başka bir sorun ise çevre düzeni planı ve nazım imar planında, bölge planının kültürel mirasın geleceğe aktarılması ile ilgili ilkeleriyle bağdaşmayan plan kararları üretilmiştir. Bu da üst ölçek-alt ölçek plan uyumsuzluğuna işaret etmektedir. Örnek alanı incelemesinden ortaya çıkan bu sonuç; makalenin hipotezinin doğrulandığını göstermektedir.

Makale sürecini özetleyen sonuç ürün şemasında; planlar ve yetkili kurumlar ile birlikte planlar hiyerarşisi ortaya konmuştur. Bu hiyerarşik düzene bağlı olarak gelişen sorunlar ve makale kapsamında belirlenen öneriler şemada yer almaktadır (Şekil 13).

Şekil 13. Planlar hiyerarşisi, sorunlar ve öneriler (Taşmektepligil, 2019)

Teşekkür ve Bilgi Notu

Bu makale, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı'nda yapılan Yüksek Lisans Tezinden üretilmiştir. Makale çalışmasında bilgi, belge, plan ve haritalarının temin edilmesinde yardımcı olan Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Kayseri Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü, Aks Planlama ve Mühendislik Ltd. Şti.'ne teşekkür ederiz. Makalede, ulusal ve uluslararası araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur. Çalışmada etik kurul izni gerekmemiştir.

Kaynaklar

- 3194 Sayılı İmar Kanunu (1985, 9 Mayıs). Resmi Gazete (Sayı: 18749). Erişim adresi (10.05.2019): <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3194.pdf>
- Akpınar, R. (2010). Türkiye'de Kalkınma Ajanslarının Hazırlanan Bölge Planlarına Dair Bir Kritik: İZKA'nın İzmir Bölge Planı (2010-2013) Örneği, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12 (4), 07-18. Erişim Adresi (22.06.2019): <https://acikerisim.deu.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12397/5652>
- Aks Planlama ve Mühendislik Ltd. Şti. (2017). Kayseri-Germir 1/5000 koruma amaçlı nazım imar planı ve 1/1000 ölçekli koruma amaçlı imar planı. Aks Planlama ve Mühendislik Ltd. Şti.'nden erişildi.
- Burak, M. B. (2001). *Kalkınma Ajanslarının Bölge Planlama Sürecindeki Yeri, İzmir Kalkınma Ajansı 2010-2013 İzmir Bölge Planı Örneği* (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir. YÖK Tez veri tabanından erişildi. (Erişim No. 299097).
- Gülersoy, N. Z. (2012). Korumayı gerektiren nedenler-korumayı gerektiren görüşler-korunacak değere uygulanacak koruma eylem türleri. Erişim adresi (10.05.2019): http://akademi.itu.edu.tr/demirme/DosyaGetir/76563/DERS_%20NOTU_SIT_KORUMA_201.pdf
- İller Bankası Anonim Şirketi, Mekânsal Planlama Dairesi Başkanlığı. (2017). *Germir Kentsel Sit Alanı Koruma Amaçlı İmar Planı Açıklama Raporu*.
- Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Coğrafi Bilgi Sistemleri Şube Müdürlüğü. (2019). *Kayseri 1/1000 ölçekli uygulama imar planları*. Erişim adresi (10.05.2019): <https://cbs.kayseri.bel.tr/imarplanlari.aspx>
- Kejanlı, T., Akın, T. ve Yılmaz, A. (2007). Türkiye'de Koruma Yasalarının Tarihsel Gelişimi Üzerine Bir İnceleme, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(19), 179-196. Erişim adresi (15.05.2019): <https://dergipark.org.tr/tr/pub/esosder/issue/6133/82249>
- Köroğlu, T. (2011). *Bölge planlama ve bölgesel kalkınmada yeni açılımlar -1: bölge kalkınma ajanslarının planlama deneyimleri ve sorun alanları, Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı, Değerlendirme Notu*. Erişim adresi (20.06.2019): https://www.tepav.org.tr/upload/files/13094328458.Bolge_Planlama_ve_Bolgesel_Kalkinmaa_Yeni_Acilimler__Bolge_Kalkinma_Ajanslarinin_Planlama_Deneyimleri_ve_Sorun_Alanlari.pdf
- Levent, S. Y. (2009). Koruma-Planlama Süreçleri Üzerine Genel Bir Değerlendirme: Soli-Pompeiopolis Örneği, *Planlama Dergisi*, 3(4), 43-61. Erişim adresi (25.05.2019): http://www.spo.org.tr/resimler/ekler/fb8ceb3bd59c795_ek.pdf
- Orta Anadolu Kalkınma Ajansı. (2014). TR72 Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi Bölge Planı (2014-2023). Erişim adresi (25.06.2019): <https://www.oran.org.tr/images/dosyalar/111.pdf>
- Taşmektepligil, S. K. (2019). Germir kentsel sit alanı fotoğrafları. Fotoğraf arşivi. Kayseri.
- T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü. (2012). Yozgat-Sivas-Kayseri Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli ÇDP Açıklama Raporu. Erişim adresi (20.07.2019): https://webdosya.csb.gov.tr/db/mpgm/editordosya/file/CDP_100000/ysk/YSK_PLAN_ACIKLAMA_RAPORU_25112016.pdf

- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Teftiř Kurulu Başkanlığı. (2005). *Koruma Amaçlı İmar Planı Teknik şartnamesi*. Erişim adresi (25.07.2019). <http://teftis.kulturturizm.gov.tr/TR-14430/koruma-amacli-imar-planlari-ve-cevre-duzenleme-projeler-.html>.
- Yasin, M. (2007). Koruma Amaçlı İmar Planlarının Yapılış Süreci, e-akademi Hukuk Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi, 59. Erişim adresi (25.07.2019): <http://www.e-akademi.org/incele.asp?konu=KORUMA%20AMA%C7Lİ%20DDMAR%20PLANLARININ%20YAPILI%DE%20S%DCREC%DD&kimlik=1168084565&url=makaleler/myasin-1.htm>